

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему:
Облік і контроль товарів на прикладі торговельного підприємства
ТОВ «ЕФІОН»
(назва теми)

Виконавець:

Студента ФМОІТ

Боздаган'яна Андрія Володимировича

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Чернишова Людмила Вікторівна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

ОДЕСА-2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи. Оптова торгівля є одною з важливих галузей економіки України, яка забезпечує зв'язки між сферою виробництва і кінцевими споживачами товарів, робіт, послуг.

У свою чергу торгівля будівельними матеріалами і сантехнічним обладнанням є важливою підгалуззю оптової торгівлі, яка забезпечує будівельні компанії, підприємства, що здійснюють різноманітні види ремонтних робіт відповідними товарами.

Питання обліку і контролю товарів на підприємствах оптової торгівлі є такими, що достатньо часто знаходяться в полі зору науковців і практиків, і є в певній мірі дослідженими.

Зокрема, цим проблемам присвячені роботи таких авторів, як: Кащена Н.Б., Носач Н.М., Полянська О.А., Сливка Я.В., Фоміна О.В., Ярошенко А.С. та ряд інших дослідників.

Достатньо розробленими є питання визначення первісної вартості товарів під час їх придбання, оцінки при вибутті, документального оформлення запасів на всіх етапах їх руху (придбання з різних джерел, витрачання за різними цільовими напрямками), проведення інвентаризації товарних запасів і відображення в бухгалтерському обліку її результатів (нестач, надлишків, пересортиць тощо), організації складського обліку товарів і його зв'язку з бухгалтерським обліком та такі інші.

Між тим, низка питань теоретичного і практичного характеру продовжує залишатися дискусійними, зокрема, це стосується коректності визначення оцінки запасів на дату балансу за нижчою з двох оцінок: фактичної собівартості чи чистої вартості реалізації; створення так званого резерву від знецінення запасів відповідно до вимог МСФ; складання Приміток до фінансової звітності в частині розкриття інформації про товарні запаси, доходи від реалізації товарів, собівартості реалізації, управління залишками товарів в системі управлінського обліку, нормування товарних запасів і відповідного контролю за дотриманням та інші.

А отже, дослідження теми кваліфікаційної роботи представляється актуальним.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в тому, щоб дослідити систему обліку і контролю товарів на підприємствах оптової торгівлі.

Завдання дослідження полягають в тому, щоб:

- освітити суть і підходи до оцінки товарів як об'єкта бухгалтерського обліку і контролю;
- дослідити питання класифікації товарів для цілей ведення обліку і контролю, в т.ч. з урахуванням особливостей класифікації будівельних товарів;
- розглянути порядок документального оформлення стану і руху товарів на оптових торговельних підприємствах;

- дослідити порядок бухгалтерського обліку операцій з придбання і вибуття товарів на оптових торговельних підприємствах;
- надати загальну економічну характеристику ТОВ «Ефіон»;
- проаналізувати показники ліквідності, фінансової стійкості ТОВ «Ефіон», з'ясувати його позицію на ринку будівельних матеріалів;
- описати і критично проаналізувати діючий стан обліку товарів у ТОВ «Ефіон»;
- провести аналіз стану і руху товарів на торговельному підприємстві ТОВ «Ефіон»
- розглянути мету, завдання і джерела контролю товарів на оптових торговельних підприємствах;
- надати оцінку систему внутрішнього контролю товарів на аналізованому підприємстві;
- дослідити основні методичні підходи до проведення перевірки операцій з товарами;
- надати рекомендації для поліпшення діючої практики обліку і контролю товарів у ТОВ «Ефіон» тощо.

Об'єктом дослідження в роботі обрано товарні запаси оптових торговельних підприємств.

Предметом дослідження є облік і контроль товарів оптових торговельних підприємств на прикладі Товариства з обмеженою відповідальністю «Ефіон».

Методами дослідження в роботі є загальнотеоретичні наукові методи, зокрема, теоретичні: системний підхід, абстрагування, пояснення, класифікація, узагальнення, графічний аналіз, аналіз структури і динаміки майна підприємства, огляд літературних джерел, аналіз актуальної нормативної бази, метод порівняння та інші наукові методи; емпіричні: спостереження, опис діючої системи обліку, аналізу, внутрішнього контролю і аудиту ТОВ «Ефіон».

Інформаційну базу дослідження становлять Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, НП(С)БО 9 «Запаси», МСБО 2 «Запаси», Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, Порядок проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей і інших активів; інші нормативні документи з теми кваліфікаційної роботи; спеціальна економічна література з питань дослідження, а саме з обліку, економічного аналізу, аудиту, оподаткування, управління, внутрішнього контролю товарів в оптовій торгівлі; матеріали інформаційно-аналітичної платформи YouControl (довідка ЄДРПОУ ТОВ «Ефіон», інформація щодо картки Товариства, фінансові і ринкові показники діяльності Товариства тощо); статутні документи ТОВ «Ефіон»; фінансова звітність ТОВ «Ефіон» (баланс і звіт про фінансові результати за 2021-2023 роки); інші документи і реєстри обліку Товариства з обмеженою відповідальністю «Ефіон».

Структура та обсяг роботи. Структурно кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (32 найменування). Основний текст роботи викладено на 70 сторінках.

Робота містить 5 додатків, 5 таблиць та 4 рисунка.

Апробація результатів дослідження. Рекомендації, отримані під час виконання кваліфікаційної роботи доведені до відома власників і працівників Товариства і взяті до впровадження в практику обліку і контролю товарів.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти обліку стану і руху товарів у торговельних підприємствах»* досліджені суть і класифікація товарів як об'єкта обліку і контролю, порядок документального оформлення і особливості бухгалтерського обліку надходження і реалізації товарів.

У другому розділі *«Діюча практика обліку і аналіз стану і руху товарів у торговельному підприємстві ТОВ «Ефіон»* проаналізовані загальна характеристика підприємства, розглянуті особливості обліку стану і руху товарів Товариства, проведено аналіз показників динаміки товарів за даними звітності підприємства.

У третьому розділі *«Контроль стану і руху товарів на торговельному підприємстві ТОВ «Ефіон»* розглянуто мета, завдання та джерела контролю товарів, дана оцінка системи внутрішнього контролю на підприємстві, розглянуто методику перевірки товарних операцій на прикладі ТОВ «Ефіон».

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних і практичних аспектів обліку, аналізу і контролю товарів у торговельному підприємстві ТОВ «Ефіон» дозволяє зробити такі основні висновки:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю «Ефіон» має основний вид діяльності 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням.

Крім основного виду діяльності Статутом Товариства передбачена можливість здійснювати інші види діяльності:

- виготовлення виробів із бетону для будівництва;
- виробництво бетонних розчинів, готових для використання;
- інші будівельно-монтажні роботи тощо.

Товариство знаходиться на спрощеній системі оподаткування і відноситься до суб'єктів малого підприємництва, складає фінансову звітність в спрощеній формі у складі Балансу і Звіту про фінансові результати.

Активна діяльність Товариства здійснювалася в 2019-2021 роках.

У період 2022-2024 років через вплив воєнних подій в Україні активні операції з реалізації продукції, товарів, робіт, послуг були майже згорнуті.

Між тим, Товариства не планує ліквідовуватися, а навпаки, буде плани на активізацію діяльності в післявоєнний період, коли попит на будівельні матеріали буде суттєво зростати через запит щодо відновлення пошкоджених війною об'єктів, а також розгортання нового будівництва.

2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Ефіон» довів, що коефіцієнт автономії Товариства в 2023 році становив 61,9%, порівняно з 2022 роком коефіцієнт автономії в звітному році збільшився на 2,8%.

Чистий оборотний капітал Товариства в 2023 році склав 511,3 тис. грн., в 2022 році - 496,3 тис. грн.

При тому чистий оборотний капітал ТОВ «Ефіон» в звітному 2023 році збільшився порівняно з попереднім роком на 15 тис. грн., або на 3%.

Коефіцієнт фінансової залежності (відношення пасивів до власного капіталу) Товариства в 2023 році становив 1,616, в 2022 році - 1,693 пункти.

Коефіцієнт фінансової залежності в звітному 2023 році зменшився на 0,077, або на 4,6%.

Коефіцієнт концентрації запозиченого капіталу Товариства в 2023 році становив 0,381, тоді як в 2022 році відповідний коефіцієнт становив 0,409, отже, зменшення коефіцієнт концентрації запозиченого капіталу склало в звітному році порівняно з попереднім роком - 0,028 пунктів або 6,8%.

3. Аналіз структури активів Товариства довів, що станом на 31 грудня 2023 року частка оборотних активів у загальній сумі активів ТОВ «Ефіон» складала 94,02%, тоді як станом на 31.12.2022 року відповідна частка становила 92,74%.

Тобто за звітний 2023 рік частка оборотних активів зросла на 1,28%.

У свою чергу станом на 31 грудня 2023 року частка необоротних активів у загальній ТОВ «Ефіон» складала 5,98%, тоді як станом на 31.12.2022 року відповідна частка становила 7,26%.

У структурі активів ТОВ «Ефіон» в 2023 році основну частку займають товарні запаси – 93,39%.

У звітному 2023 році порівняно з попереднім 2022 роком частка товарних запасів збільшилася на 4,39%, тоді як в абсолютному вимірі зростання запасів не відбулося.

4. Оскільки підприємство займається головним чином оптовою реалізацією будівельних матеріалів і санітарно-технологічного обладнання, основними клієнтами Товариства є будівельні компанії, а також підприємства і фізичні особи, які здійснюють різноманітні ремонтні роботи.

Товари надходять у ТОВ «Ефіон» від вітчизняних постачальників із супровідними документами: рахунками, накладними і податковими накладними з ПДВ.

Далі здійснюється відображення надходження товарів з їх оприбуткуванням на підставі прибуткових накладних, які виписуються матеріально-відповідальною особою.

При тому можуть застосовуватися два варіанти руху товарів:

1) коли товар оприбутковуються на склад Товариства, де зберігаються для наступної поставки покупцям і замовникам;

2) коли товар взагалі не надходить на склад Товариства, а безпосередньо відправляється покупцю на будівельні майданчики.

Другий варіант є значно більш вигіднішим у тому сенсі, що не потребує додаткових витрат на зберігання товарних запасів на складах Товариства.

5. Відвантаження товару зі складу продавця (постачальника) супроводжується складанням товаросупровідного документа.

Оскільки дуже часто товар іде самовивозом із застосуванням автомобільного транспорту, як основний товаросупровідний документ необхідно розглядати товарно-транспортну накладну. ТТН є одночасно прибутковим документом покупця і видатковим - постачальника.

Відвантаження товарів зі складу ТОВ «Ефіон» здійснюється здебільшого автомобільним транспортом безпосередньо до споживача або до станції залізниці за допомогою централізованого завезення (вивезення) вантажів або через представника покупця (автотранспортом покупця).

Оскільки транспортування товарів зі складу найчастіше виконується автомобільним транспортом, то основним документом на відвантаження товарів є товарно-транспортна накладна.

Складський облік товарів організується комірником, який постає як матеріально-відповідальна особа, що несе повну відповідальність за збереження товарних запасів, а також оформлення всіх операцій з руху товарів.

Бухгалтерський облік руху товарів налагоджується в бухгалтерії Товариства і ведеться з використанням програмного забезпечення BAS-Бухгалтерія 8.2.

Програма передбачає ведення довідників за товарною номенклатурою для організації обліку руху товарів, контрагентами (постачальниками і покупцями) для організації обліку розрахункових операцій та інших.

Автоматизований облік товарів дозволяє легко отримувати різноманітні звіти щодо інформації зі стану та руху товарних запасів торговельного підприємства, а саме: картки рахунків за всіма бухгалтерськими рахунками, в т.ч. 281, 361, 631, 641 ПДВ, 702, 902, 79 та іншими; аналіз рахунків; обороти рахунків; оборотно-сальдові відомості за аналітичними рахунками; оборотно-сальдову відомість за синтетичними рахунками за Товариством в цілому в розрізі будь-яких звітних періодів, як це потрібно користувачам облікової інформації.

6. Для цілей контролю товарних запасів Товариством забезпечується регулярне проведення інвентаризацій.

Інвентаризації товарів проводяться як планово: перед складанням фінансової звітності, при зміні матеріально-відповідальної особи та інших обов'язкових випадках, а також позапланово – у вигляді раптових перевірок з метою перевірки дотримання вимог зберігання товарів, повноти їх оприбуткування і контролю наявності.

Для проведення інвентаризації на підприємстві наказом директора створюється постійно діюча інвентаризаційна комісія, яка забезпечує проведення фактичної перевірки товарно-матеріальних цінностей в період, встановлений для проведення інвентаризації.

Інвентаризації товарів проводяться як планово: перед складанням фінансової звітності, при зміні матеріально-відповідальної особи та інших обов'язкових випадках, а також позапланово – у вигляді раптових перевірок з метою перевірки дотримання вимог зберігання товарів, повноти їх оприбуткування і контролю наявності.

Найчастішою ситуацією на підприємстві є ситуація, коли мають місце нестачі внаслідок втрат через природні збитки (за окремими видами товарної номенклатури).

У свою чергу втрати від природних збитків списуються на витрати діяльності.

Фактів нестач внаслідок вини матеріально-відповідальної особи за період роботи компанії з 2018 року до цього часу не було.

У цілому система проведення інвентаризацій налагоджена добре.

7. На підставі проведеного обстеження обліково-контрольної системи Товариства і виконаного тесту оцінки надійності системи обліку і ефективності внутрішнього контролю у ТОВ «Ефіон» можна зробити загальний висновок, що вона є задовільною.

Внутрішній контроль стану зберігання товарів і їх руху налагоджено достатньо ефективно.

Між тим, більшого контролю потребує налагодження своєчасності отримання первинної облікової документації з придбання і продажу товарів від контрагентів Товариства в бухгалтерію ТОВ «Ефіон» для забезпечення своєчасного відображення відповідних операцій в обліку.

Для запобігання фактам затримки первинної документації з підписами контрагентів бажано рекомендувати Товариству налагодити систему електронного документообігу.

Для цих цілей може застосовувати програмний продукт М.Е.Дос. Бізнес ЕДО. Відповідний програмний продукт дозволяє:

- оперативно і своєчасно здійснювати обмін електронними документами з контрагентами, не очікуючи паперові носії;
- підписувати документи з використанням електронного цифрового підпису;
- забезпечувати інтеграції з бухгалтерською системою Товариства, що значно прискорює обробку облікової документації і знижує вірогідність помилок;
- організовувати збереження архівів документів в електронному вигляді;
- контролювати статус документів в режимі реального часу;
- забезпечувати своєчасне врахування всіх операцій з придбання і продажу товарів в обліковій системі, фінансовій і податковій звітності та таке інше.

Отже, впровадження відповідного електронного документообігу здатне покращити систему обліку і внутрішнього контролю товарних операцій і розрахунків за товари з контрагентами у ТОВ «Ефіон».

ТОВ «Ефіон» не забезпечується створення резерву сумнівних боргів за сумами дебіторської заборгованості покупців за товари, роботи, послуги і не проводиться класифікація дебіторської заборгованості за термінами погашення.

А отже, це не дозволяє зробити висновок про те, чи є реальною дебіторська заборгованість, чи вона носить сумнівний або навіть безнадійний характер.

У зв'язку з цим бажано порекомендувати торговельному підприємству ТОВ «Ефіон» наступне:

- 1) проаналізувати наявну дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги за строками її виникнення;
- 2) проаналізувати досвід непогашення дебіторської заборгованості в попередні звітні періоди;
- 3) перевірити фінансову спроможність покупців погасити наявну дебіторську заборгованість через дослідження їх фінансових звітів і іншу інформацію, що міститься в інформаційно-аналітичній платформі YouControl;
- 4) встановити відсоток, за яким буде створюватися резерв сумнівних боргів за залишками непогашеної дебіторської заборгованості відповідно до кожної групи дебіторів з урахуванням строку непогашення боргів;
- 5) розрахувати суму резерву сумнівних боргів, нарахувати його і відобразити в обліку записом за дебетом рахунку 944 «Сумнівні і безнадійні борги» і кредитом рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів»;
- 6) відобразити дебіторську заборгованість за товари, роботи і послуги за чистою вартістю реалізації у Балансі (Звіті про фінансовий стан);
- 7) забезпечити роботу щодо відшкодування непогашеної дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги шляхом налагодження переписки, додаткових телефонних нагадувань тощо для забезпечення її скорішого погашення.

Вважаємо, що впровадження відповідних пропозицій зможе суттєво поліпшити фінансовий стан Товариства з обмеженою відповідальністю «Ефіон».

АНОТАЦІЯ

Боздаган'ян А.В. Облік і контроль товарів на прикладі торговельного підприємства ТОВ «ЕФІОН»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності» *(назва освітньої програми)*

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

У роботі розглядаються теоретичні і практичні аспекти обліку і контролю товарів на прикладі торговельного підприємства ТОВ «ЕФІОН».

Проаналізовано діючий стан обліку стану і руху товарів на оптовому торговельному підприємстві, проведено аналіз стану і руху товарів на торговельному підприємстві, досліджено особливості обліку і контролю будівельних товарів у ТОВ «ЕФІОН».

Запропоновано налагодити систему електронного документообігу у ТОВ «ЕФІОН». Для цих цілей рекомендовано застосовувати програмний продукт М.Е.Дос. Бізнес ЕДО.

Ключові слова: товари, оптова торгівля, облік, аналіз, контроль

ANNOTATION

Bozdaganyan A.V. Accounting and control of goods on the example of the trading company 'Efion' LLC

Qualification work for the master's degree in speciality 071 'Accounting and Taxation' under the educational programme 'Accounting, Audit and Taxation of Entrepreneurial Activity' *(title of the educational program)*

Odessa National Economics University. Odessa, 2024.

The paper considers theoretical and practical aspects of accounting and control of goods on the example of the trading enterprise LLC 'EFION'.

The current state of accounting for the status and movement of goods at a wholesale trade enterprise is analysed, the status and movement of goods at a trade enterprise is analysed, the peculiarities of accounting and control of construction goods at LLC 'EFION' are studied.

It is proposed to establish an electronic document management system in 'EFION' LLC.

For these purposes, it is recommended to use the software product M.E.Doc. Business EDI software product.

Keywords: goods , wholesale trade, accounting, analysis, control